

AVP ümarlaud 25.02.2016

Koht: Avatud Eesti Fond

Osalejad: Andrei Liimets (Avatud Eesti Fond), Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Liia Hänni (e-Riigi Akadeemia), Maris Jõgeva (EMSL), Siim Tuisk (EMSL), Teele Pehk (Koostöö Kogu), Hille Hinsberg (Praxis), Kaarel Haav (Eesti Haridusfoorum), Tarmo Treimann (KÜSK), Anni Jatsa (Korruptsioonivaba Eesti), Sigrid Solnik (Arengukoostöö Ümarlaud), Merlin Sepp (SEV), Ly Sari (Rahandusministeerium)

Ümarlauda juhatas ja protokollis AVP ümarlaua koordinaator Andrei Liimets.

Päevakava ja protokollis sisukord:

- 1. AVP tegevuse 4.3 ülevaade**
- 2. Ümarlaua ettepanekud AVP 2016-2018 tegevuskavasse**

1. AVP tegevuse 4.3 ülevaade

Protokollile lisatud Ly Sari ettekande slaidid.

Ly Sari Rahandusministeeriumist tegi kokkuvõtte, mida seni tegevuskava punkti 4.3 raames tehtud ning mis veel tegemata (info slaididel).

Liia Hänni viitas, et hetkel pannakse riigi toetuste sisse vabaihendustelt ostetavad teenused, kuid need peaksid olema eraldi kirjetena. Alates 2016. aastast tekitatakse vastav erisus toetuse ja teenuse vahel, tegevustoetuste ja projektitoetuste vahele.

Maris Jõgeva mainis, et küsimus on riigi rahastamise korrastamises laiemalt. Kes selle enda peale võtaks? Tarmo Treimann viitas, et rahastamise korrastamise juhend on olemas, see tuleks kasutusele võtta. Liia Hänni viitas, et uues AVP tegevuskavas tulekski keskenduda riigi rahastamise läbipaistvuse suurendamisele, et eelarve kategooriad lubaks aru saada, mis tegelikult toimub.

Diskussioonis tekkis segadus, kuidas vastava punkti kujunemine ning jõudmine tegevuskavva sündis. Samuti, kellega suhelda tuleks, et toimuvat edasi liigutada. Liia Hänni pakkus, et tuleks korraldada kohtumine riigi pearaamatupidajaga, et näha, kus on probleem ja kuidas kontosid saaks liigendada. Lepiti kokku, et räägitakse pärast ümarlauda väiksemas ringis läbi, kuidas teemaga edasi minna.

2. Ümarlaua ettepanekud AVP 2016-2018 tegevuskavasse

Enne ümarlauda palus ümarlaua koordinaator saata kõigil oma ettepanekud 2016-2018 tegevuskava prioriteetide osas. Saadetud sisendist vormus arutelu käigus neli konsensuslikult toetatud valdkonda, mille täpne sõnastamine jäi koordinaatori ülesandeks.

Ühes ümarlaua liikmete sisendi ning täiendustega saadeti Riigikantseleile järgmised neli ettepanekut:

AVP ümarlaua ettepanekud

2016-2018 tegevuskava prioriteetvaldkondadeks

Avatud ja kaasav poliitikakujundamine

Avatud poliitikakujundamise ja õigusloome põhimõtted ei ole siiani täiel määral otsustusprotsessidesse integreeritud, mistõttu jääb ühiskonnas olemasolev ekspertiis kasutamata, erinevad huvid tasakaalukalt arvestamata ning valitsuse vastutavus tagamata. Kuigi kodanikke kaasav ja avatud poliitikaprotsess on olnud viimaste AVP tegevuskavade prioriteediks, ei ole tegevustega tajutava muutuseni jõutud. Vabaühendused kurdavad, et sisukaks osalemiseks saavad nad ettevalmistamisel olevast otsusest liiga hilja teada või jääb kaasamine formaalseks ja pinnapealseks. Sageli ei teata soovi korral osaleda, millal ja kuidas oma ettepanekud esitada. Erinevate huvigruppide mõju õigusloomele on ebaselge, näib kohati ebavõrdne, mis omakorda võimendab eelarvamusi poliitikute kallutatusest otsuste langetamisel. Avatud poliitikakujundamise kultuuri kinnistamine aitaks kaasa riigivalitsemise läbipaistvusele, koosloomele teenuste arendamisel ning suurema usalduse loomisele avaliku võimu ja kodanike vahel.

Kodanikekesksed avalikud teenused

AVP 2014-2016 tegevuskava lubadus tõsta avalike teenuste arendamise ja osutamise kvaliteeti on endiselt väga aktuaalne ja problemaatiline valdkond ning vajab senisest suuremat tähelepanu. Seda nii avalike teenuste arendamise, hankimise, osutusprotsessi läbipaistvuse, kaasamise kui ka teenuste kvaliteedi ja mõjususe tagamise osas. Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku analüüs toob avalike teenuste arendamisel, hankimisel ning osutamisel välja järgmised võtmeprobleemid: teenuse arendusel pole keskmes sihtrühma vajadused, valitsusvälised organisatsioonid pole võrdsed partnerid ning rahastamine ei kata teenuste osutamisega seotud tegevuskulusid. Kõigi avalike teenuste arendamisel tuleb lähtuda kliendikesksuse ja optimaalsuse põhimõttest ning viia praktikasse inimkeskse disaini põhimõtted.

Avatud valitsemine kohalikul tasandil ja haldusreform

Haldusreform on ainulaadne võimalus tõsta kohaliku tasandi valitsemiskultuuri, millele riik saab reformi algatajana teadlikult kaasa aidata. Kuna AVP uue tegevuskava periood langeb kokku kavandatava haldusreformi ajaplaaniga, tuleks kaks tegevuskava omavahel siduda. Eesmärgiks on võimu läbipaistvuse kasv ja kogukondadega tehtava koostöö tõhustamine. Kohalike omavalitsuste ühinemisläbirääkimistel võetakse päevakorda avatud valitsemise põhimõtete rakendamine ühinemistähtselt, lepitakse kokku volikogu ja valitsuse tegevused läbipaistvuse tagamiseks ning kodanike kaasamise peamised viisid ja kanalid. Haldusreformi käigus nõustatakse ühinemisprotsessis olevaid kohalikke omavalitsusi avatud valitsemist soodustavate tegevuste osas, sealhulgas erinevate e-lahenduste kasutuselevõtmisel.

Riigirahanduse läbipaistvus

Riigieelarve sisu avamise järele on tekkinud nii ühiskondlik kui poliitiline nõudlus. Nii eelarvestrateegia kui eelarve ise on küll liikumas läbipaistvamale alusele, aga ei ole veel päriselt arusaadav, millised on poliitilised valikud püsikuludest vaba raha kasutamisel: kellel, kuidas ja millal on võimalik kaasa rääkida eelarvevalikute mõjutamisel. Erinevaid kaasamismeetodeid tuleks kasutada ka riigieelarve koostamisel, et anda huvirühmadele võimalus algatada arutelu oma vajaduste üle, sundida otsustajaid valikuid avalikult põhjendama ja võimaldada riigikogulastele kohta ning viisi oma ettepanekute tegemiseks ja eelarve mõjutamiseks ka nn katuserahata.